

Lietuvos bažnytinių kapelų vadovų ir narių kūrybinė veikla (XVIII a. pabaiga–XIX a. I pusė)

LAIMA BUDZINAUSKIENĖ

Kultūros, filosofijos ir meno institutas, Saltoniškių g. 58, LT-08015 Vilnius

El. paštas: laimab72@super.lt

Straipsnyje aptariama iki šiol netyrinėta XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Lietuvos bažnytinių kapelų repertuaro dalis – kapelų vadovų bei narių kūryba. Darbe remiamasi archyviniais šaltiniais ir išlikusių muzikinių rankraščių fragmentais. Publikacijos tikslas – atskleisti bei įvertinti kapelų vadovų ir narių kompozicijas bei jų svarbą bendrame kapelų repertuaro kontekste. Čia apžvelgiama ir minimu laikotarpiu aktuali kapelmeisterių veikla, tiesiogiai susijusi su bažnyčiose muzikavusių vokalinių-instrumentinių kolektyvų repertuaro turinimu: įvairių kompozitorių kūrinių pritaikymas kapelų atlikimui.

Raktažodžiai: XVIII a. pabaiga–XIX a. I pusė, Lietuva, bažnytinės kapelos, repertuaras, kapelų vadovai, nariai

XVIII a. pabaigoje–XIX a. I pusėje Lietuvos bažnyčiose muzikavusių vokalinių-instrumentinių kapelų repertuaras buvo įvairus ir nevienalytis. Atliekamų kūrinių skalė buvo labai plati: čia skambėjo ir vietinių kompozitorių mėgėjų, ir visoje Europoje pripažintų muzikos autorių kūriniai. Didesne repertuaro įvairove galėjo pasigirti katedrų ir garsioms vienuolijoms priklausiusių bažnyčių kapelos, turtingų mecenatų nuo seno globjami apeigų metu muzikavę kolektyvai¹. Tačiau minimu laikotarpiu dauguma Lietuvos bažnytinių kapelų susidūrė su laikmečio finansiniais sunkumais: reta kuri begalėjo nuolat pirkti žymių ar populiarių kompozitorių kūrinių partijų rinkinius, atnaujinti instrumentų sudėtį (tai taip pat siejosi su repertuaro turinimu), tad naujų kūrinių paieškos ir net komponavimas tapo tiesioginiu kapelų vadovų ir narių rūpesčiu.

Nepaisant naujų atliekamo repertuaro tendencijų dvarų bei miestų muzikiniame gyvenime, XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Lietuvos bažnytinių kapelų repertuaras buvo formuojamas savitai: neįmantrus, kažkuo įprastas ir jau „girdėtas“ besimeldžiančiam, taip pat nesudėtingas atlikti ne visada puikių gabumų kapelos muzikui. Bažnyčių vyresnieji bei globėjai, reaguodami į susidariusią padėtį, darbo sutarčių sąlygomis skatino kapelų vadovus ir muzikus sava kūryba turtinti repertuarą. Kapelos vadovu buvo stengiamasi paskirti tokį žmogų, kuris mokėtų ne tik puikiai organizuoti kolektyvo darbą, tačiau pats komponuotų apeigų metu skambančius religinius kūrinius, plėstų muzikinio kolektyvo repertuarą vietinių kompozitorių kūrybos pavyzdžiais (tai yra ne tik juos atliktų, bet ir skatintų pačius autorius kurti), pritaiktų esamai vokalinio ansamblio ir instrumentinės kapelos sudėčiai žymių kompozitorių

¹ L. Levinskaitė, XVIII a. pabaigos–XIX a. Lietuvos bažnytinės kapelos ir jų repertuaras, *Menotyra*, 1997, Nr. 2, p. 49–60.

kūrinius ar jų fragmentus. Tiesa, XIX a. viduryje visų šių sąlygų vykdymas nebebuvo būtinas bažnytinės kapelos kapelmeisterio pareigas einančiam asmeniui, tačiau vertintas kaip didelis plusas, suteikiantis didesnes garantijas išsaugant darbo vietą ateityje.

XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Lietuvos bažnytinių kapelų repertuarą sudariusius kūrinius galime skirstyti į tris grupes. Pirmoji ir didžiausia iš jų – lenkų kilmės kūrėjų ir vietinių kompozitorių profesionalų kūryba (tarp jų Florjano (?) Bobrowskio (?1779–1846?), Adalberto Dankowskio (?1760–1814?) ir kitų)²; antroji – muzikos klasikų bei Vakarų Europos kompozitorių kūrybos pavyzdžiai; trečioji – kapelų vadovų, narių bei vietinių autorių mėgėjų kompozicijos. Kol kas mažiausiai tyrinėta yra trečioji bažnytinių kapelų repertuarą sudariusių kūrinių grupė.

Vargu ar visus vietinius kūrėjus, kurių kūryba nesunkiai rasdavo kelius į Lietuvos bažnytinių kapelų repertuarą, galima vadinti profesionaliais kompozitoriais. Minimi muzikos meistrai dažniausiai būdavo visai kitų profesijų atstovai ir tik nedaugelis iš jų – kapelų nariai, su muzikos pradžiamokslu susipažinę greta bažnyčių veikusiose mokyklose.

Remiantis išlikusiais muzikinių rankraščių fragmentais galima teigti, kad dauguma šių kompozitorių tebuvo vidutinių gabumų mėgėjai, kurdami pasikliaudavę savamoksle patirtimi bei kitų kompozitorių kūrybos paviršutiniu pažinimu. Ne visi vietiniai religinės muzikos kūrėjai sugebėdavo sava kūryba peržengti amatininkiškumo ribą, atitolti nuo Vakarų Europos kompozitorių kūrybos sektinų pavyzdžių. Galima išvada, kad dauguma autorių mėgėjų neturėjo didelių meninių ambicijų, o vokalinės-instrumentinės kapelos – griežtos atliekamų kūrinių atrankos. Čia pat sukurtos bei atliktos kompozicijos XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Lietuvos bažnytinių kapelų repertuaro kontekste buvo nauja, originali muzika, o jaunesnės kartos vietiniams autoriams vėl tampanti pavyzdžiu ir kūrybiniu stimulu.

Apie minimo laikotarpio Lietuvos kompozitorius mėgėjus žinių turime labai mažai. Beveik visų jų pavardės randamos tik pildytuose bažnytinių kapelų narių bei muzikinių rankraščių sąrašuose, kartais aptinkamos rankraštinėse natų partijose. Be to, kompozitorių mėgėjų kūrybos pavyzdžių išlikę nedaug (ir dažnai tai ne vieno kūrinio pilni partijų rinkiniai, o pavieniai kelių kompozicijų partijų fragmentai), tad jie neatspindi autorių kompozicijų stilstikos, formos, pasirinktos atlikėjų sudėties. Spręsti iš kelių kūrinių atkarpų apie visą kompozitoriaus kūrybą vargu ar įmanoma: autoriaus veiklos diapazonas galėjo būti platus ne tik žanriniu požiūriu, bet ir atsižvelgiant į tai, kam kūrinys skiriamas – profesionaliam kolektyvui ar mėgėjams.

Iš gausaus Lietuvoje gyvenusių bei kūrusių kompozitorių mėgėjų rato, sava kūryba papildžiusių XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės bažnytinių kapelų repertuarą, galime paminėti D. Adomowiczų (težinoma pirmoji vardo raidė), Łuka (vardas nežinomas), Pawlewskį (v. n.), Piotrowiczų (v. n.), Rutkowskį (v. n.), Straneńskį (v. n.), S. Ziemianowskį (težinoma pirmoji v. r.) ir kitus³. Išlikę minimų autorių kūrinių fragmentai – mišios, litanijos, įvairios giesmės, neatpažinti instrumentiniai kūriniai⁴. Kai kurios kompozitorių mėgėjų pavardės sutampa su Vilniaus katedros ir Trinitorių bažnyčios vokalinė-instrumentinių kapelų narių personalijomis⁵, tačiau kol kas tai tik prielaida.

Nemažą dalį Lietuvos bažnytinių kapelų atliekamų kūrinių sukdavo arba esamai kapelos sudėčiai pritaikydavo (dažnai su savos kūrybos intarpais) kapelų vadovai bei muzikantai.

² Ten pat.

³ *LMA RS*, F43, *VUR*, F45.

⁴ Ten pat.

⁵ Vilniaus katedros Muzikos komiteto posėdžių protokolų knyga, kapelos narių sąrašai, *LMA RS*, F43-19679; Antakalnio kapelos narių sąrašas, *VUR*, F4-4096.

Štai po Vilniaus katedros skliautais buvo atliekamos 1760–1775 m. kapelos vadovu dirbusio Zgirsčio (vardas, gimimo ir mirties datos nežinomos) *Kompleta D-dur*, *Lamentacija C-dur*, giesmė „*Sanctum*“ *Es-dur*; instrumentalistų – Józefo Palczewskio dveji Mišparai D-dur, Michała Woycynszkiewicziaus (katedroje dirbusio nuo 1820 m.) *Kompleta B-dur* bei „Himnas šventam Kazimierui“⁶, vargonininko Raczyńskio (v. n.) šešios choralinės mišios⁷. Deja, visų minėtų kūrinių rankraščiai neišlikę.

Pasirinktų kompozicijų pritaikymą bažnytinių kapelų atlikimui taip pat galime tapatinti su kūryba. Ypač daug įvairių kompozitorių kūrinių rankraščių partijų perrašė ir Vilniaus katedros vokalinei-instrumentinei kapelai pritaikė Stanisławas Pieszko (?–1874). Jis nuo 1841 m. katedros kapeloje grojo smuiku, o kapelmeisteriu buvo išrinktas 1850 m. gruodžio 5 dieną. Darbą katedroje S. Pieszko derino su smuikavimu Vilniaus teatre. XIX a. viduryje jis tapo viena ryškiausių Vilniaus miesto muzikinio gyvenimo asmenybių, aktyviai dalyvavo miesto koncertiniame gyvenime ir kaip atlikėjas, ir kaip iniciatorius (štai 1857 m., laikinai iš Vilniaus išvykus kompozitoriui S. Moniuszkai, S. Pieszko suorganizavo Šv. Cecilijos draugijos koncertą bei vadovavo atliekant C. M. von Weberio Mišias G-dur). Negalima pamiršti ir to, kad būtent šio kapelos vadovo iniciatyva Vilniaus katedroje iki 1874 metų skambėjo grigališkasis choralas, atliekamas specialiai suburtos giedotojų grupės.

Dar tik grodamas instrumentinėje kapeloje S. Pieszko papildomai uždarbiaudavo perrašinėdamas muzikinius rankraščius, tad tapęs kapelos vadovu ypač rūpinosi repertuaro turtinimu.

Beveik visi S. Pieszko perrašyti rankraščių partijų rinkiniai buvo užsienio bei lenkų kilmės kompozitorių religinės kompozicijos: mišios, mišparai, litanijos, įvairios giesmės. Būtiną paminėti, kad S. Pieszko, kaip ir dauguma minimu laikotarpiu muzikinius rankraščius perrašinėjusiujų, darbą su kompozicijų rankraščiais atlikdavo labai drąsiai ir be skrupulų: pasirinkti kūriniai kupiūruoti, kartais net vietomis sukeičiamos perrašomų kompozicijų dalys, o kai kurie epizodai papildomi naujais – paties kapelos vadovo (?) – kūrybos intarpais ir pan. Šį reiškinį galima paaiškinti tuo, kad XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Lietuvos bažnyčių muzikiniame mene dar neakcentuojama autorystė – juk vietiniai kompozitoriai mėgėjai dažnai savų kompozicijų net nepasirašydavo, tad ir svetimus kūrinius perrašant, matyt, nebuvo didelė nuodėmė juos „patobulinti“.

Pateikiamas Vilniaus katedros kapelos vadovo S. Pieszko perrašytų ir esamai kapelos sudėčiai pritaikytų kompozicijų sąrašas⁸:

Kompozitorius	Kūrinys	Perrašymo data
1. F. BIHLER (BÜHLER)	Litanija Nr. 1	1859 m.
2. F. BIHLER (BÜHLER)	Litanija Nr. 2	1861 m.
3. A. DANKOWSKI	Mišios C-dur	1854 m.
4. A. DIABELLI	Ofertoriumas G-dur	1873 m.
5. A. DIABELLI	Mišparai D-dur ⁹	1872 m.
6. J. ENGEL	Pastoralinės mišios D-dur	1853 m.
7. J. GEIST	Mišios Es-dur	?
8. I. A. GRIMM	Gradualas A-dur	1874 m.

⁶ Vilniaus katedros Muzikos komiteto posėdžių protokolų knyga, muzikinių rankraščių sąrašai, LMA RS, F. 43.

⁷ J. Kurczewski, *Kościół zamkowy, czyli katedra Wileńska*, Wilno, 1916, t. 3, s. 369, 374.

⁸ Sąrašas sudarytas naudojantis Vilniaus katedros Muzikos komiteto posėdžių protokolų knyga ir išlikusiais muzikiniais rankraščiais (LMA RS, F43).

9.	I. A. GRIMM	Ofertoriumas D-dur	1874 m.	
10.	J. HAYDN	Mišios B-dur	1842 m.,	1849 m.
11.	J. HAYDN	Psalmės Nr. 1–3	1841 m.	
12.	J. N. HUMMEL	Mišios Es-dur Nr. 2	1841 m.	
13.	J. N. W. KROGULSKI	Ofertoriumas Des-dur	1853 m.	
14.	F. W. KÜCKEN	Giesmė „Zdowaś Maryja“	1860 m.	
15.	D. MÜLLER	Litanija D-dur	1859 m.	
16.	PAWLEWSKI (v. n.)	Ofertoriumas C-dur	1874 m.	
17.	J. B. SCHIEDERMAYR	Litanija C-dur	1857 m.	
18.	J. B. SCHIEDERMAYR	Ofertoriumas Es-dur*	apie 1850 m.	
19.	J. B. SCHIEDERMAYR	Mišios C-dur	1858 m.	
20.	G. VERDI	Himnas D-dur	1873 m.	
21.	J. A. VITASEK	Mišios C-dur	?	
22.	S. ZIEMIANOWSKI	Mišparai C-dur	1867 m.	
23.	S. ZIEMIANOWSKI	Mišparai D-dur*	apie 1850 m.	
24.	?	Giesmė „Nahaslo“	1857 m.	
25.	?	Litanija B-dur	1846 m., 1863 m.	
26.	?	Litanija C-dur*	1858 m.	
27.	?	Mišios C-dur	1866 m.	
28.	?	Mišios Es-dur*	1863 m.	
29.	?	Ofertoriumas As-dur	1873 m.	

Išlikusiuose S. Pieszko perrašytų kūrinių rankraščiuose gausu Vilniaus katedros kapelos muzikų pavardžių, kūrinio atlikimui skirtų pastabų, papildomų įrašų, tad akivaizdu, jog visos šios kompozicijos buvo atliekamos.

Kapelmeisteris S. Pieszko Vilniaus katedros kapelos repertuarą turtino ir savos kūrybos pavyzdžiais: XIX a. viduryje čia skambėjo jo sukurtos Iškilmingos mišios D-dur¹⁰ (deja, rankraštis neišlikęs).

Iš visų XVIII a. pabaigos–XIX a. I pusės Vilniaus katedros kapelos vadovų sukurtų kūrinių mūsų dienas pasiekė tik du fragmentai: Andrzej Wiszniewskio (gimimo ir mirties datos nežinomos; kapelos vadovu paskirto 1776 m., o katedroje dirbusio iki 1800 m.) Magnificat D-dur¹¹ (1 pvz.) ir Zgirsčio (v. n.) Mišių D-dur¹² (2 pvz.) pavienės partijos (A. Wiszniewskio kūrinio išlikę tik viršutinio vokalinio bosų, bosų ir instrumentinio bosų partijų fragmentai, o iš Zgirsčio kompozicijos – tik vokalinio bosų partija). Iš rankraštinių partijų titulinį lapų sužinome, kad abiejų kompozicijų atlikėjų sudėtis buvo identiška: keturių balsų choras (solistų ansamblis) ir instrumentinė kapela (1–2 smuikai, altas, 1–2 fleitos, 1–2 valtornos, instrumentinis bosas). Galima prielaida, kad XVIII a. pabaigoje Vilniaus katedros kapeloje kitų instrumentų ir nebuvo¹³. Dėl šių muzikinių rankraščių fragmentiškumo atkurti A. Wiszniewskio ir Zgirsčio kompozicijas ir išgirsti, kaip jos skambėjo, kol kas negalime.

⁹ Žvaigždute (*) pažymėtos neišlikusios kompozicijos. Jos minimos Vilniaus katedros Muzikos komiteto posėdžių protokolų knygoje 1850 m. sudarytame muzikinių rankraščių sąrašas (*LMA RS*, F. 43).

¹⁰ 1850 m. sudarytas muzikinių rankraščių sąrašas, ten pat.

¹¹ *LMA RS*, F43-27156, F43-27249.

¹² *LMA RS*, F43-27254.

¹³ L. Budzinauskienė, Vilniaus katedros ir Viešpaties Jėzaus (Trinitorių) bažnyčios kapelos, *Menotyra*, 1998, Nr. 4, p. 11–19.

1 pvz. A. Wiszniewski.
Magnificat D-dur,
viršutinio vokalinio
balso partija

Allegro

Mag - ni - fi - cat a - ni - ma me - a

2 pvz. Zgirski. Mišios
D-dur, vokalinio boso
partija

Adagio

Ky - ri - e Ky - ri - e Ky - ri - e e - lei - son

Aktyvi Užbalių (Zabaičių) kapelos vadovo, dirigento ir kompozitoriaus Michała Kowalewskiego (gimimo ir mirties datos nežinomos) veikla taip pat neapsiribojo kapelmeisteriui įprastomis pareigomis. Šioje kapeloje dirbdamas 1834–1841 m. jis plėtė kolektyvo repertuarą, pritaikė esamai kapelos sudėčiai įvairių kompozitorių kūrinius, nemažai kūrė pats. Priešingai Vilniaus katedros kapelos vadovo S. Pieszko pasirinktiems kūriniams, M. Kowalewskiego perrašytų ir aranžuotų kompozicijų didžiąją dalį sudarė instrumentiniai kūriniai: sonatos, serenos, simfonijos, uvertiūros ir kiti. Įdomu tai, kad M. Kowalewskis, vadovavęs vokaliniu ansambliu garsėjusiai bažnytinei kapelai, mažai dėmesio skyrė vokalinės-instrumentinės repertuaro dalies turtinimui. Galima prielaida, kad susidarius nepalankioms finansinėms aplinkybėms, Užbalių bažnytinės kapelos instrumentalistai buvo priversti darbą bažnyčioje derinti su muzikavimu dvare. Tai paaiškintų tokį didelį pasaulietinių instrumentinių kompozicijų kiekį bažnytinės kapelos archyve (pavyzdžiui, išlikę gausūs M. Kowalewskiego surinkti šokių – mazurkų, kadrilių, polonezų – bei instrumentinių miniatiūrų rinkiniai ir pan.)¹⁴.

Kapelmeisterio M. Kowalewskiego prisilietimas prie kitų kompozitorių kūrinių vėlgi buvo labai įvairus: kai kuriose kompozicijose (pavyzdžiui, Vincenzo Bellinio operų uvertiūrose, Ignazo Josepho Pleyelio serenadose) jis keisdavo instrumentuotę, o fortepijoninius kūrinius (Muzio Clementi, H. Kohlerio (težinoma pirmoji v. r.) ir kitų autorių sonatas) pritaikydavo orkestrui. Tačiau bažnytinės kapelos vadovas rankraštinėse partijose visada įrašydavo ir tikrojo autoriaus, ir savo pavardę ar bent inicialus¹⁵.

Pateikiamas Užbalių bažnytinės kapelos vadovo M. Kowalewskiego perrašytų ir aranžuotų kompozicijų sąrašas¹⁶:

	Kompozitorius	Kūrinys	Perrašymo data
1.	L. L. ALDAY	Uvertiūra C-dur	1840 m.
2.	J. A. AMON	Simfonija C-dur	1837 m.
3.	V. BELLINI	Operos „Puritonai“ uvertiūra	?
4.	V. BELLINI	Operos „Norma“ uvertiūra	1841 m.
5.	F. (?) BOBROWSKI	Mišios D-dur	1840 m.
6.	F. (?) BOBROWSKI	Mišios D-dur	1841 m.
7.	F. (?) BOBROWSKI	Mišparai D-dur	1841 m.
8.	M. CLEMENTI	Sonatina C-dur Nr. 3	?

¹⁴ VUR, F45.

¹⁵ Ten pat.

¹⁶ Sąrašas sudarytas naudojantis išlikusiais muzikiniais rankraščiais (ten pat).

9.	A. GRÉTRY	Uvertiūra D-dur** ¹⁷	1838 m.
10.	J. KISZWALTER	„Batalia Ostrołęska“ G-dur**	?
11.	H. KOHLER	Sonatina D-dur	?
12.	J. KOZŁOWSKI	Antante Nr. 1–6	1841 m.
13.	E. MÉHUL	Uvertiūra C-dur	1839 m.
14.	PŁASZYNO (v. n.)	Simfonija C-dur	1841 m.
15.	I. J. PLEYEL	Serenada D-dur op. 27	1840 m.
16.	I. J. PLEYEL	Serenada Es-dur	1841 m.
17. – 21. ?		Instrumentinių miniatiūrų rinkiniai	?
22. ?		27-ių miniatiūrų rinkinys	?
23. ?		Mišios C-dur	1841 m.
24. ?		Mišios G-dur	1834 m., 1838 m.

M. Kowalewskio sudarytuose instrumentinių miniatiūrų rinkiniuose yra keletas paties kapelmeisterio kūrybinių bandymų pavyzdžių – tai trumpučiai Maršas C-dur Nr. 1 (sukurtas 1835 m.), Maršas C-dur Nr. 2 (1839) ir Valsas F-dur (1838)¹⁸. Abu maršai skirti pučiamųjų instrumentų ansamblui (1–2 fleitos, 1–2 valtornos, 1–2 trimitai) ir instrumentiniam bosui. Pastarosios dvi miniatiūros buvo specialiai komponuotos Naujųjų Metų sutikimo šventėms (3–4 pvz.). Kuklios apimties Valsas F-dur – ypač mėgiama ir kadaise dažnai Užbaliuose skambėjusi kompozicija (5 pvz.). Valso atlikėjų sudėtis – kapelos instrumentinis ansamblis (1–2 smuikai, altas, 1–2 klarnetas, 1–2 valtornos, bosas).

3 pvz. M. Kowalewski. *Maršas*
C-dur Nr.1, fleitos partija

4 pvz. M. Kowalewski. *Maršas*
C-dur Nr.2, fleitos partija

5 pvz. M. Kowalewski. *Valsas*
F-dur, pirmo smuiko partija

Būtina pastebėti, kad M. Kowalewskio sudarytuose šokių bei instrumentinių miniatiūrų rinkiniuose yra nemažai anoniminių kūrinių. Tikėtina, kad tarp jų taip pat yra Užbalių kapelos vadovo sukurtų, tačiau nepasirašytų kompozicijų pavyzdžių.

XIX a. Lietuvos bažnytinių kapelų repertuarą paįvairindavo ir galimi kolektyvinės autorystės kūriniai. Tokios kompozicijos pavyzdys – vietinių kompozitorių mėgėjų Olpińskio (v. n.), Folko (v. n.) ir Rožanskio (v. n.) Mišparai D-dur¹⁹. Šio kūrinio visų dalių pradžiose įrašyta vis kita vieno iš šių kompozitorių (?) pavardžių. Kol kas galime tik spėlioti, kas yra

¹⁷ Žvaigždutėmis (**) pažymėtų kompozicijų rankraščiai į Užbalių bažnytinę kapelą buvo atvežti iš Polocko.

¹⁸ M. Kowalewskio Maršai C-dur Nr. 1, Nr. 2 (VUR, F45-167), Valsas F-dur (VUR, F45-156).

¹⁹ LMA RS, F43-27292, F34-27293.

tikrasis šios kompozicijos kūrėjas ir ar visi rankraštines partijose minimi asmenys yra tikrieji Mišparų D-dur dalių autoriai.

Aptariamo laikmečio Lietuvos bažnytinių kapelų repertuare randama ir dar viena kompozicijų grupė: svetimomis, dažniausiai muzikos klasikų, pavardėmis pasirašyti, tačiau vietinių kūrėjų sukurti kūriniai. Ypač dažnai šiam tikslui buvo naudojama kompozitoriaus Wolfgango Amadeus Mozarto tariama autorystė²⁰. Be to, kompozitoriai mėgėjai savo kūrinuose nevengdavo panaudoti populiarių kompozicijų muzikinių temų ar net „pasiskolinti“ didesnės apimties fragmentų. Taip vietiniai muzikai, prisidengę žinomų kūrėjų autoritetu, stengėsi palengvinti abejotinos vertės savo kompozicijų kelią į bažnytinių kapelų atliekamų kūrinių sąrašus.

Lietuvos bažnytinių kapelų repertuaras XVIII a. pabaigoje–XIX a. I pusėje – plati ir aktuali tema. Straipsnyje pateikta archyvinė medžiaga ir jos aptarimas tėra fragmentiškas prisilietimas prie dar netyrinėtos Lietuvos bažnytinės muzikos dalies. Apibendrinančios išvados apie kapelų vadovų bei narių kūrybą bendrame Lietuvos bažnytinės muzikos kontekste bus įmanomos tik susisteminus ir iššifravus išlikusius muzikinius rankraščius bei jų fragmentus, įvardijus kol kas anoniminių kompozicijų autorystę. Tai padės užpildyti nepelnytai užmirštą muzikos istorijos tarpą bei skirs deramą dėmesį Lietuvoje kūrusiems vietiniams muzikams.

Gauta 2006 12 10
Parengta 2007 01 30

LAIMA BUDZINAUSKIENĖ

Creative achievements of Lithuanian church choir directors and members (late 18th to middle 19th century)

S u m m a r y

The repertoire of vocal-instrumental ensembles in Lithuanian churches was greatly diverse. All facts prove that in the 18th–19th centuries Lithuanian Church was the main center of the activities of local composers and local musical culture. In Lithuanian churches Polish and Lithuanian compositions prevailed. Much of the repertoire performed by musical groups in churches consisted of selections from creative works of choir directors and members. These musical compositions heard in Lithuanian churches have hardly been researched before now. This article examines the creative works of choir directors and members, relying upon archival sources and fragments of surviving musical manuscripts.

²⁰ D. Idaszak, Rękopisy i pierwodruki kompozycji W. A. Mozarta w polskich archiwach kościelnych, *Muzyka*, 1991, Nr. 4.